

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ
ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ
В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Наказ МОН України від 30.07.2024 № 1072

**Підготувала консультант
КУ «ОЦПРПП», координатор
Приморського району
Олена ДРАГАНОВА**

Зміст історичної освіти в закладах загальної середньої освіти

I Змістові лінії як основа для формування ключових компетентностей.

II Змістове наповнення за освітніми циклами.

III Проблемно-тематичний підхід до організації навчального матеріалу.

I

Змістові лінії як основа для формування ключових компетентностей.

Предметні змістові лінії в Історії - **змінні**.

Вони залежать від **конкретних завдань** суспільного (політичного, економічного, культурного) розвитку **в поточний час**.

Мета предметних змістових ліній - **«сфокусувати» увагу** та зусилля вчительства й учнівства на актуальних значущих питаннях.

Комплексний показник рівня історичної освіти - предметна історична компетентність учнівства, тобто його бажання і здатність пізнавати минуле, заснована на знаннях, уміннях і навичках, ціннісних орієнтирах і досвіді, набутих у процесі навчання.

Структурні елементи предметної історичної компетентності:

— хронологічна, просторова, інформаційна, логічна, аксіологічна мають формуватися шляхом **внутрішньогалузевої** та **міжгалузевої інтеграції** змісту загальної середньої освіти.

II. Змістове наповнення за освітніми циклами.

1. Початкова освіта (1—4 роки навчання):

- зацікавлення учнівства до пізнання минувшини;
- загальне інформування про історію, про людину та її спільноти, про рідний край, про Україну, Європу і світ.

Адаптаційно-ігровий

(інформаційно-ознайомлювальний)
курс історії (1-2 роки навчання):

- ознайомити учнівство з основними поняттями громадянства в історичному контексті.
- Спосіб – внутрішньопредметна та міжпредметна інтеграція із застосуванням ігрових активностей.
- Базові знання в такій послідовності: «Я - людина», «Я в сім'ї та в родині», «Я в громаді», «Я в рідному краї», «Моя держава - Україна».

Основний

(інформаційно-фрагментарний) курс історії
(3-4 роки навчання):

- найяскравіші сюжети історії України, про Україну в Європі і у світі.
- Спосіб- внутрішньопредметна та міжпредметна інтеграція.
- Базові знання в такій послідовності: «Віхи історії України», «Україна в Європі», «Україна у світі».

II. Змістове наповнення за освітніми циклами

2. Базова середня освіта (5-9 роки навчання)

- зацікавлення і підтримання інтересу учнівства,
- пізнання минушини як основи для розуміння сучасності, зокрема на пов'язання вибраних історичних сюжетів з актуальними для учениць / учнів питаннями громадянства.

Пропедевтичний

(фрагментарно-сюжетний) курс історії (5-6 роки навчання):

- підтримати та розвинути сформовану в початковій школі позитивну національну (державну і культурну) самоідентифікацію учнівства,
- ознайомити з основами **історії як науки**, сформулювати уявлення про знакові події української та світової історії, утверджувати суспільні цінності, які ґрунтуються на демократії, принципах свободи, прав людини, верховенства закону.

Базовий курс історії (7-9 років навчання):

базові знання, що зафіксовані в Державному стандарті базової середньої освіти:

- людина і природа; людина і світ матеріальних речей; людина і суспільство; людина і влада; людина і світ уявлень та ідей.
- У хронологічному вимірі:

7 клас - первісність, давня і середньовічна історія (від найдавніших часів по XV ст.),

8 клас – історія нового часу (XVI-XIX ст.),

9 клас - новітня історія та сучасність (XX – початок XXI ст.).

Обов'язкова умова - україноцентричність і водночас представлення історії України (не менше 2/3 змісту) в широких контекстах європейської та світової історії.

II. Змістове наповнення за освітніми циклами.

3. Профільна середня освіта.

Основне завдання профільного курсу Історії в 10 і 11-12 класах :

- **узагальнення і систематизація** знань і вмінь з історії та громадянства, набутих протягом попередніх років;
- вивчення, перетворення подієвої історії на історію, наділену сучасними сенсами.

Профільне спрямування - для найповнішої реалізації *особистісно орієнтованого підходу* - **поєднання основного обов'язкового курсу історії 10 і 11-12 класів із низкою профільних історичних спецкурсів** .

Історичні процеси, які потребуватимуть пріоритетного системного розгляду в межах основного обов'язкового курсу, - *українське націєтворення, державотворення, модернізація та глобалізація.*

III. Проблемно-тематичний підхід до організації навчального матеріалу

1. Добір навчальної інформації: загальні засади.

- **Не менше 2/3** - матеріал з вітчизняної Історії, який буде показувати включеність України у світовий / європейський історичний процес і водночас відображати її національну самобутність та особливості розвитку.
- **Пріоритетними критеріями** під час добору навчальної інформації будуть:
 - а) спрямованість історичного матеріалу на формування **національних і загальнолюдських цінностей**;
 - б) можливість застосування Історичних знань **у житті**, а також сформованих на їхній основі компетентностей.

III. Проблемно-тематичний підхід до організації навчального матеріалу

2. Оптимізація навчального матеріалу

- суттєве зменшення **фактографічного обсягу**,
- чіткіше виокремлення в історії України і світу **вузлових тем**,
- ширше використання **цифрових технологій** у навчальному процесі.

Формуючи в учнівства наскрізні та предметні вміння засобами історії, **пріоритет** потрібно надати тематиці, пов'язаній із історією України.

III. Проблемно-тематичний підхід до організації навчального матеріалу

3. Внутрішня інтеграція історичного матеріалу

Інтеграція (формування цілості, переплетення, взаємовплив понять та інтерпретацій з різних тем чи навіть різних галузей знань) відображає загальний напрям, у якому розвиваються європейські освітні системи.

Це один із **найважливіших принципів реформування освіти**, універсальний спосіб оновлення (перетворення) і поживлення процесу навчання.

Інтегрований підхід дає змогу створювати **нову якість освіти** (як у плані змісту, так і сенсів), чутливу до потреб сьогодення.

Для застосування внутрішньопредметної інтеграції потрібне:

- істотне *оновлення методології наповнення змісту шкільної історії*,
- упровадження **нових принципів**, зокрема суттєве *укрупнення дидактичних одиниць*.

Застосування *проблемно тематичного принципу* - перехід до нової якості в організації навчального процесу, - усуне суперечності між обсягом знань, що невпинно зростає, та здатністю учнівства їх засвоювати.

У системі *базової та профільної* середньої освіти внутрішня Інтеграція Історичного матеріалу є вкрай **недостатньою** →

рішенням у розв'язанні цієї проблеми стане впровадження **єдиного загальноосвітнього курсу історії**, який інтегруватиме в собі також етичні, правові, філософські та громадянські знання.

III. Проблемно-тематичний підхід до організації навчального матеріалу

4. Використання зовнішньої інтеграції в навчанні історії

Застосування міжпредметної інтеграції

- краще пов'язує **навчання з реальним життям** (учить переносити знання, уміння і навички як з предмета у предмет, так і в життя),
- вказує на **взаємозв'язки**, навчаючи нероздільно бачити світ (удосконалює навички системного мислення),
- дає змогу розвинути **ерудицію**, подолати пізнавальні бар'єри, які вибудовує предметне навчання.

У процесі міжпредметного інтегрування **стираються межі між навчанням і вихованням**, що відповідає завданням історичної освіти.

Міжпредметні зв'язки мають бути не формально позначеними, а практично реалізовуватися через низку рішень, зокрема:

- **проблемно-хронологічну синхронізацію** навчання предметів / курсів історії та української й зарубіжної літератур, іноземних мов, мистецтв, захисту України;

- **передбачення** в модельних навчальних програмах, підручниках і посібниках, у календарно-тематичних планах бінарних, інтегрованих навчальних занять різних типів тощо.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

